

Jacquerot, Kate Bryld (KJA001)

Fra: Jacquerot, Kate Bryld (KJA001)
Sendt: 5. december 2014 13:59
Til: 'sfn@nianet.dk'
Emne: VS: Invitation til møde den 11. december 2014 kl. 11.30 hos TI, Axeltorv 6, 3., 1609 København V
Vedhæftede filer: Skema over oplysningstyper.docx

Fra: Jacquerot, Kate Bryld (KJA001)
Sendt: 5. december 2014 13:23
Til: 'CADP@telenor.dk'; 'efr@telenor.dk'; 'Jesper.Wieslander@3.dk'; 'Thomas.Jensen@3.dk'; 'thomas.abraham@teliasonera.com'; 'mgu@telia.dk'; 'Hugo.Nielsen@globalconnect.dk'; 'Dennis Alan Larting'; 'msy@danskabeltv.dk'; 'ChristianH@globalconnect.dk'; 'ma@nianet.dk'; 'deala@tdc.dk'; 'geeln@tdc.dk'; 'jw@teleindu.dk'
Cc: Pedersen, Karsten Brinkmann (KBP001); Hagen, Jesper (JHA046)
Emne: Invitation til møde den 11. december 2014 kl. 11.30 hos TI, Axeltorv 6, 3., 1609 København V

Til Politigruppens medlemmer

Jakob Willer har oplyst, at I allerede er blevet orienteret om, at Rigspolitiet efter anmodning fra Justitsministeriet i forlængelse af det ordinære møde i Politigruppen på torsdag den 11. december 2014 inviterer til et møde om revision af logningsreglerne. Jakob har været så venlig at lægge lokaler til mødet, så vi undgår unødigt transport i forbindelse med mødet, som vi desværre er nødsaget til at indkalde med særdeles kort varsel, hvilket jeg skal beklage.

Som bekendt har Justitsministeriet til hensigt i den kommende folketingssamling at fremsætte lovforslag om revision af logningsreglerne i deres helhed.

På denne baggrund har Justitsministeriet anmodet Rigspolitiet om at invitere til dette møde. På mødet vil jeg give en orientering om status for Justitsministeriets arbejde med revisionen samt om planerne for fremsættelse af lovforslag. Formålet med mødet er dog ikke en mere overordnet drøftelse af logningsregler, herunder deres formål, omkostninger samt eventuelle mere principielle betænkeligheder. Formålet er en mere teknisk drøftelse af konsekvenserne af forskellige løsningsmodeller for logning, såfremt det måtte vise sig, dels at Justitsministeriet vurderer, at logningsregler ikke vil være i strid med Den Europæiske Unions Charter om grundlæggende rettigheds bestemmelser om retten til respekt for privatliv og familieliv (artikel 7) og ret til beskyttelse af personoplysninger (artikel 8), dels at der kan samles et politisk flertal herfor.

Det kan oplyses, at Rigspolitiet i efteråret overfor Justitsministeriet nærmere har redegjort for det aktuelle trusselsbillede samt den teknologiske udvikling inden for kommunikation, ligesom Rigspolitiet har redegjort for politiets praktiske anvendelse af oplysninger om telefoni- og internettrafik.

Endelig har Rigspolitiet sendt vedhæftede sammenfatning af typer af oplysninger om telefoni- og internettrafik, som efter Rigspolitiets vurdering er af væsentlig eller afgørende betydning for politiets efterforskning. Drøftelserne på mødet vil således tage udgangspunkt i vedhæftede notits, herunder i forhold til tekniske muligheder og økonomiske konsekvenser. Endvidere ønsker Rigspolitiet helt overordnet at drøfte økonomiske konsekvenser af en eventuel reduktion af opbevaringsperiodens længde for så vidt angår de forskellige typer af oplysninger. Drøftelserne på mødet, herunder eventuelle konklusioner, vil blive afspejlet i en rapportering til Justitsministeriet, som vil indgå i ministeriets videre arbejde med revision af logningsreglerne.

Mødet vil senere blive fulgt op af et møde, som Justitsministeriet vil invitere til, hvor der vil blive lejlighed til en mere overordnet inddragelse og drøftelse.

Med venlig hilsen

Kate Jacquerot
politiassessor

Rigspolitiet
Politiområdet
Nationalt Cyber Crime Center

Kontakt:
Telefon: +45 4515 4060
Mobile.: +45 2257 8704
E-mail: kja001@politi.dk

Postadresse:
Polititorvet 14, DK-1780 København V
Besøgsadresse:
Ejby Industrivej 125-135, DK-2600 Glostrup

Natasha Maj Christoffersen (951nch)

Emne: Deltagerliste til branchemødet idag

Oversigt over deltagerne i dagens møde med telebranchen kl. 13.15 om revisionen af logningsreglerne.

Fra branchen:

Jakob Willer – direktør, Telekommunikationsindustrien (+ en ekstra?)
Christian Fröhlich – afdelingsdirektør/advokat – TDC
Allan Bartroff – TDC
Morten Petersen – Telenor (+ en ekstra?)
Lasse Andersen, viceafdelingsdirektør/advokat – Telia
Jesper Fejerskov - Telia
Kaare Friis Petersen – Erhvervsjuridisk chef/advokat, Horesta
Christian Hannibal – chefkonsulent, DI ITEK
Jan Hansen – direktør, Andelsboligforeningernes Fællesrepræsentation
Mette Lundberg, direktør for politik og kommunikation, IT-branchen
Janus Sandsgaard, Fagchef for IT og Digitalisering, Dansk Erhverv
Morten Kristiansen - Seniorrådgiver Public Affairs, SE/Stofa
Anne Louise Vogensen, Hi3G

Fra politiet:

Kate Jacquerot, politiassessor, NC3
Karsten Brinkmann, chefkonsulent (teknisk chef), NC3
Jesper Hagen, specialkonsulent, NC3
Henrik Pass, PET

Med venlig hilsen

Natasha Maj Christoffersen
Fuldmægtig

JUSTITS

Sikkerheds- og Forebyggelseskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K
Tlf. direkte: 7226 8513
Tlf.: 7226 8400
www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Den 5. december 2014
HJ nr. 2012-1009-5

POLITIOMRÅDET

Nationalt Cyber Crime Center

Sammenfatning af typer af oplysninger om tele- og internettrafik, som er af væsentlig eller afgørende betydning for politiets efterforskning

Grundlæggende er det helt afgørende for politiets efterforskning at have mulighed for via reglerne i retsplejeloven om indgreb i meddelelseshemmeligheden og edition at få oplysning om, hvem der kommunikerer med hvem i hvilket tidsrum, og hvor de pågældende var på det pågældende tidspunkt, hvad enten der kommunikeres via telefoni eller internet, analogt eller digitalt.

Kommunikationen flytter gradvist, men hastigt, over fra analoge platforme til digitale platforme (internetbaseret).

Oplysninger om internetteletrafik adskiller sig *teknisk* markant fra oplysninger om telefonitrafik. Imidlertid er der grundlæggende tale om samme *typer* af oplysninger om kommunikationsspor, som det er af væsentlig eller afgørende betydning, at politiet har adgang til indgår i efterforskningen af en række strafbare forhold.

På denne baggrund er det Rigspolitiets vurdering, at de i nedennævnte skema angivne *typer* af trafikoplysninger inden for henholdsvis telefonitrafik og internettrafik er af væsentlig og i nogle tilfælde afgørende betydning for efterforskning af alle former for strafbare forhold, der tager udgangspunkt i

- enten et digitalt (f.eks. server eller bankkonto) gerningssted, hvortil der skal knyttes en eller flere mistænkte,

- eller en eller flere mistænkte, i hvilken forbindelse det er afgørende at få afdækket, hvilke personer eller servere den mistænkte har kommunikeret analogt eller digitalt med og/eller fysisk befundet sig i forbindelse med udøvelsen af en forbrydelse.

Side 2

Skemaet er lodret opdelt i henholdsvis oplysninger om telefonitrafik og internettrafik, hvor de angivne samme typer af trafikoplysninger (kommunikationsspor) vandret indbyrdes kan sammenlignes.

Oplysninger om telefonitrafik	Oplysninger om internettrafik	
A telefonnummer	Source IP og portnummer	
B telefonnummer	Destination IP og portnummer	
C telefonnummer		
Starttidspunkt	Mobil datatrafik: Oplysninger om initierende datapakke med angivelse af tidsstempling	Kabel: Prioritet 1: Oplysninger om initierende datapakke samt om volumental, der angiver, hvor mange bytes der er overført i forbindelse med datatrafikken
Sluttidspunkt	Oplysninger om volumental, der angiver, hvor mange bytes der er overført i forbindelse med datatrafikken	Prioritet 2: Oplysninger om internettrafik om hver 500. datapakke for hver enkelt abonnent. Prioritet 3: Oplysninger om internettrafik om hver 1.000. datapakke for hver enkelt abonnent.
Lokation (Celler ved kommunikationens start- og sluttidspunkt)	Mobil datalokation (celler ved kommunikationens start samt lokation ved hver celleskift, når der er tale om data (TDC-løsningen)	
Identiteten på kommunikationsudstyr (IMSI- og IMEI nr.)		
Oplysning om tidspunkt for aktivering, ibrugtagning, sidst anvendt og nedlæggelse af anonyme tjenester (taletidskort)		

Den 16. december 2014
Sagsbehandler: jha
J.nr. 2012-1009-5

POLITIOMRÅDET
Nationalt Cyber Crime Center

Notits

vedrørende møde med teleindustrien om revision af logningsreglerne

Efter anmodning fra Justitsministeriet inviterede Rigspolitiet udvalgte repræsentanter fra telebranchen til et møde den 11. december 2014 om revision af logningsreglerne.

Til mødet var inviteret repræsentanter fra Teleindustrien, herunder medlemmerne af Teleindustriens Politigruppe, hvori følgende er repræsenteret: Teleindustrien (teleselskabernes branchesamarbejde), Telenor, Nianet, SE/Stofa, TDC, Telia, 3, Dansk Kabel TV og Global Connect. Nianet var forhindret i at deltage i mødet.

Denne notits beskriver i hovedtræk de tilkendegivelser fra branchen, som blev gjort gældende på mødet.

Generelt

Rigspolitiet gav indledningsvis en orientering om status for Justitsministeriets arbejde med revisionen af logningsreglerne samt om planerne for fremsættelse af lovforslag. Der blev samtidig gjort opmærksom på, at formålet med mødet var at søge at indgå i en mere teknisk dialog med branchen om konsekvenserne af forskellige løsningsmodeller for logning, såfremt det måtte vise sig, dels at Justitsministeriet vurderer, at logningsregler ikke vil være i strid med Den Europæiske

Unions Charter om grundlæggende rettigheders bestemmelser om retten til respekt for privatliv og familieliv (artikel 7) og ret til beskyttelse af personoplysninger (artikel 8), dels at der kan samles et politisk flertal herfor. Der blev endelig gjort opmærksom på, at Justitsministeriet senere vil tage initiativ til et møde med branchen med drøftelser af mere overordnet og principiel karakter.

Direktør Jakob Willer, Teleindustrien, bemærkede hertil, at det på dette tidspunkt i processen også er relevant at redegøre for branchens principielle og overordnede betænkeligheder i forhold til logningsregler. Det er således branchens opfattelse, at der med EU-domstolens dom af 8. april 2014 er sæt tvivl om det juridiske grundlag, som logningsreglerne generelt hviler på. Han bemærkede hertil, at det må forventes, at EU i forlængelse af ophævelsen af logningsdirektivet vil igangsætte et arbejde på området, og at det var hans opfattelse, at man fra dansk side burde afvente resultatet af dette arbejde. Han tilkendegav endvidere, at det i branchen har givet anledning til en del undren, at der umiddelbart efter de tidligere regler om sessionslogging var blevet ophævet blev indledt et arbejde om indførelse af nye logningsregler. Han gjorde i den forbindelse opmærksom på, at det er forbundet med store omkostninger for teleudbydere, hver gang der skal laves ændringer i udbydernes systemer. Endelig bemærkede han, at det var hans opfattelse, at selve processen vedrørende fremsættelse af det nye lovforslag, herunder det møde, som Rigspolitiet nu havde inviteret til, var forhastet. Han tilkendegav endvidere, at det var branchens opfattelse, at det - når de overordnede juridiske og politiske rammer var på plads - var nødvendigt at afholde endnu et møde, hvor der var mulighed for en nærmere teknisk drøftelse af forskellige løsninger.

TDC supplerede med, at det er selskabets opfattelse, at det er vanskeligt at have drøftelser af mere praktisk og teknisk karakter på et tidspunkt, hvor de overordnede politiske og juridiske rammer i forhold til eventuelle nye logningsregler ikke er på plads. Efter TDC's opfattelse fungerer de nuværende logningsregler, hvorfor det er svært at forstå behovet for at haste ny lovgivning på området igennem.

De forventede omkostninger til logning

Jakob Willer bemærkede, at data, der var logget i henhold til de nu ophævede regler om sessionlogning, havde udgjort mere end 90% af den samlede loggede datamængde.

I den anledning tilkendegav TDC, at det er forbundet med nogen vanskeligheder for teleudbyderne at skønne, hvor store omkostninger der vil være forbundet med eventuelle nye tiltag i forhold til logning, herunder hvad det vil koste at lagre loggede data i forskellige perioder. Det blev i den forbindelse bemærket, at logning udover omkostninger til teknisk udstyr og driften heraf også er forbundet med en række administrative omkostninger, som for eksempel de omkostninger der er forbundet med behandling af anmodninger om indsigt i loggede oplysninger fra de registrerede.

Telenor tilsluttede sig dette og tilføjede, at det ikke var omkostningerne forbundet med selve opbevaringen af loggede data, der udgjorde den største post.

TDC tilføjede, at udbyderne løbende afholder udgifter i forbindelse med udskiftninger og tilretninger i systemer og netværk, og at der derfor bliver taget højde for krav til logning i forbindelse med valg af løsninger i den forbindelse. I hvert fald for TDC's vedkommende var der ikke udarbejdet en business case specifikt vedrørende logning af data til brug for politiets efterforskning af kriminalitet. Men der er ikke tvivl om, at krav til logningsfaciliteter vil påvirke de udstyrs- og driftspriser, selskaberne får fra leverandørerne. Det gælder særligt, hvis der skal udvikles særlige danske funktionaliteter, der ikke er standard på det europæiske marked.

Telia bemærkede, at det i høj grad afhang af, hvilke aftaler den enkelte udbyder havde indgået med sine leverandører, hvad udbyderen betalte for opbevaringsplads. Telia opfordrede til, at myndighederne i første omgang tog stilling til og redegjorde for det konkrete behov eller politiske ønske i forhold til blandt andet opbevaringsperiode for loggede data, herunder hvilke data der skulle logges. Det ville herefter være lettere for udbyderne at estimere de forventede omkostninger.

Modeller for logning

Rigspolitiet redegjorde for de modeller for logning af forskellige typer af kommunikationsspor, som Rigspolitiet har fremsendt til Justitsministeriet.

I den forbindelse var der en drøftelse af de problemer, der havde været forbundet med anvendelsen af de data, der var blevet logget i henhold til de nu ophævede regler om sessionslogning. Rigspolitiet oplyste i den forbindelse, at problemerne blandt andet havde bestået i, at nogle udbydere havde implementeret logningsbekendtgørelsen på en sådan måde, at udbyderne i forbindelse med logning af internettrafik ikke kunne identificere datatrafikken for én bestemt internetabonnent. Disse udbydere loggede således oplysninger om internettrafik for hver 500. datapakke ved overgangen mellem udbyderens eget net og andre net (på kanten til andre net) i stedet for oplysninger om internettrafik for hver 500. datapakke af den enkelte abonnents kommunikation. Det var således vilkårligt, hvilke brugeres data der blev logget for hver 500. datapakke, og det var derfor en meget lille del af den enkelte brugers kommunikation, der faktisk blev logget.

Jakob Willer bemærkede hertil, at det var hans opfattelse, at myndighederne i givet fald selv gennem flere år havde været for passive i forhold til at håndhæve reglerne over for de udbydere, der eventuelt ikke havde foretaget korrekt logning.

TDC bemærkede hertil, at logning af data for hver enkelt bruger vil genere betydelig større datamængder end de datamængder, som i hvert fald nogle udbydere havde logget i henhold til de tidligere regler om sessionslogning. Det tilføjes, at

det var TDC's vurdering, at der er særdeles stor prisforskel mellem de forskellige løsningsmodeller for så vidt angår kablede internetforbindelser.

Side 5

Telia tilføjede i den forbindelse, at det var deres opfattelse, at logning på brugerniveau vil være forbundet med en helt anden kompleksitet og dermed forventede afledte større omkostninger for udbyderne, hvilket yderligere understregede behovet for ikke at haste ny lovgivning igennem. De tilføjede endvidere, at det var deres opfattelse, at det ville være relevant at afvente EU's reaktion på EU-domstolens dom. Det var Telia's bekymring, at man endnu en gang gik solo i Danmark og derfor risikerede at bygge mure om det danske telemarked til skade for det indre marked og tjenesternes frie bevægelighed. Endelig var det deres opfattelse, at kunder generelt ikke brød sig om at blive overvåget.

Telenor bemærkede, at logning på brugerniveau frembød en helt anden kompleksitet end logning af hver 500. datapakke ved overgangen mellem udbyderens eget net og andre net.

Rigspolitiet præciserede vedrørende prioritet 1, at denne ikke var udtryk for et ønske om logning af den samlede internetkommunikation, men derimod et ønske om, at der sker logning af oplysninger om den initierende datapakke samt oplysninger om hvor meget data, der er overført i forbindelse med den enkelte session. Rigspolitiet tilføjede, at dette svarer til de data, som nogle udbydere i dag er i stand til at levere for så vidt angår mobildata.

TDC bemærkede hertil, at dette formentlig hænger sammen med, at mobildata typisk bliver forbrugsafregnet, hvorfor udbydernes systemer er indrettet således, at det er muligt at opsamle netop de data, som Rigspolitiet har anført. Disse data er imidlertid oftest ikke relevante i forhold til kablede internetforbindelser, idet disse typisk er baseret på et abonnement, hvor prisen ikke er afhængig af kundens forbrug. Udbydernes systemer vil således ikke umiddelbart kunne opsamle de ønskede data i forhold til kablede internetforbindelser.

Dansk Kabel TV bemærkede, at det vil være leverandørafhængigt, hvor meget data de enkelte teleudbydere vil skulle lagre. Det er således ikke muligt at sige noget generelt om, hvor stor en datamængde der vil blive genereret ved logning i henhold til de af Rigspolitiet beskrevne tre prioriteter for kablede internetforbindelser. Endvidere påpegede Dansk Kabel TV, at det ikke var muligt generelt for branchen at estimere, hvilken af de tre opstillede løsningsmodeller som ville være henholdsvis billigst eller dyrest, idet dette var afhængigt af den enkelte udbyders indretning af systemerne.

TDC nævnte, at i princippet burde logning kun ske fremadrettet efter en kendelse svarende til aflytning, men at dette vil være særdeles omkostningstungt og praktisk vanskeligt at gennemføre, og at det her ville være vigtigt, dels at omkostningsdækning er sikret, dels at det sker på baggrund af fælles EU-regelsæt

Telia foreslog, at det kunne overvejes at indføre en opbevaringsperiode, der tilgodeser de konkrete faktiske behov.

Jacquerot, Kate Bryld (KJA001)

Fra: Natasha Maj Christoffersen (951nch) [nch@jm.dk]
Sendt: 28. januar 2015 14:42
Til: jw@teleindu.dk; mel@itb.dk; jh@abf-rep.dk; chhn@di.dk; k.petersen@horesta.dk; abar@tdc.dk; chfro@tdc.dk; men@telenor.dk; lasse.andersen@telia.dk; jsa@danskerhverv.dk
Cc: Pernille Breinholdt Mikkelsen; Rikke Ørum Petersen; Anders Aagaard
Emne: Justitsministeriet inviterer til drøftelser om revisionen af logningsreglerne

Kære alle.

Justitsministeriet skal som bekendt i indeværende folketingssamling fremsætte lovforslag om revision af reglerne om logning af tele- og internetoplysninger.

Som tilkendegivet i brev af 19. december 2014 fra justitsministeren er der mange forskellige hensyn, der skal inddrages i forbindelse med udformningen af de nye logningsregler. Det er således afgørende, at de nye logningsregler udformes på en sådan måde, at borgernes grundlæggende rettigheder respekteres, samtidig med at politiet sikres et effektivt redskab til bekæmpelse af kriminalitet, og erhvervslivet ikke pålægges unødige byrder.

I den proces er der behov for en bred og grundig interessentinddragelse. Som drøftet telefonisk vil Justitsministeriet derfor gerne invitere til drøftelser af mulige løsningsmodeller for revisionen torsdag den 29. januar 2015 kl. 13.15 her i ministeriet. Mødet har til formål at give jer mulighed for at bidrage med synspunkter og forslag til revisionen, således at jeres bemærkninger kan indgå i Justitsministeriets overvejelser om udformningen af de nye logningsregler.

Justitsministeriet vil foreslå, at der på mødet tages udgangspunkt i følgende spørgsmål:

- Hvem skal være forpligtet til at logge oplysninger?
- Hvem skal der logges oplysninger om?
- Skal logningsforpligtelsen gælde både tele- og internetkommunikation, og hvilke oplysninger herom skal logges?
- Hvor lang skal opbevaringsperioden for loggede oplysninger være, og skal der gælde den samme periode for alle typer oplysninger?

De nævnte spørgsmål vil alene være et udgangspunkt for diskussionen, og der vil naturligvis være lejlighed til også at diskutere andre relevante spørgsmål.

Fra Justitsministeriet deltager kommitteret Pernille Breinholdt Mikkelsen, kontorchef Rikke-Louise Ørum Petersen, chefkonsulent Anders Aagaard og undertegnede. Fra Rigspolitiets Nationalt Cyber Crime Center deltager politiassessor Kate Jacquerot, chefkonsulent Karsten Brinkmann og specialkonsulent Jesper Hagen, og fra PET deltager endvidere politiassessor Henrik Pass.

Ved ankomst i Justitsministeriet, Slotsholmsgade 12, bedes De henvende Dem i receptionen, hvorefter De vil blive vist til mødelokalet.

Med venlig hilsen

Natasha Maj Christoffersen
Fuldmægtig

Sikkerheds- og Forebyggelseskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K
Tlf. direkte: 7226 8513

Tlf.: 7226 8400

www.justitsministeriet.dk

jm@jm.dk